

Samverkan
FMB
Behandling / Stöd

Sven-Eric Alborn Leg.Psykolog, leg Psykoterapeut
Biträdande verksamhetschef
Beroendekliniken Sahlgrenska Universitetssjukhuset
Email:sven-eric.alborn@vgregion.se
Mobil: 0707516166

God samverkan kräver

- att samverkan sker på alla nivåer – politiskt, administrativt och verksamhetsmässigt
- att samverkan sker inom tydliga ramar, baserad på formella beslut och upprätthållen inom formell struktur samt kopplad till ekonomiskt ansvar
- att samverkan har acceptans i verksamheterna som ska samverka
- att politiker, beställare och chefer har ett intresse för målgruppen och ett engagemang i att driva samverkansfrågor
- tydliga beslut, uppdrag och avtal om samverkan på alla nivåer inom och mellan respektive organisationer

Regionala utvecklingsplanen för Psykiatri, Beroende

- Klargörande av ansvarsfördelning och tydligare former för samverkan.
- Tydligare styrning av beroendevården, mellan myndigheter.
- Bättre samplanering på individnivå.
- Etablering av myndighetsgemensamma bedömnings- / konsultteam.

- **Identifiering av specialiserade resurser för missbruk/beroende inom varje organisation.**
- **Tydliggörande av psykiatrins behandlingsansvar för DD i öppenvård.**
- **Organisering av öppenvård, slutenvård och institutionsvård i vårdkedjor.**

- **Rutiner inom primärvård för tidig intervention, med stöd av specialiserad missbruksvård.**
- **Regionalt samarbete för bättre differentiering av vårdutbud och fördelning av specialiserade uppgifter mellan olika sjukhus.**

- **Tillskapande av resurser för rehabilitering/habilitering, arbetsliknande sysselsättning, annan sysselsättning, boendestöd och alternativa boendeformer (kommun, försäkringskassa, psykiatri och frivilligorganisationer).**
- **Skapande av särskilda boendeformer för psykossjuka och för kvinnor med missbruk (kommuner) med stöd från psykiatrin.**

**Myndighetsgemensamma
bedömnings- / konsultationsteam.**

**Regionalt kompetenscentrum
för
Beroende/missbruk**

Forskningrådet för missbruks och
beroendefrågor - nätverk i Västra Götaland

Ett vetenskapligt rådgivande
nätverk för frågor som rör forskning
och utbildning inom området
riskbruk, missbruk och beroende

Syfte

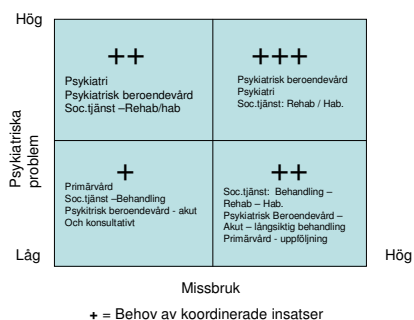
- Stimulera till och stödja preventiv och klinisknära forskning
- Skapa möjligheter till och erbjuda utbildning inom området
- Stödja och medverka vid implementering av evidensbaserade metoder

Består av nio personer; Universitetet, Beroendekliniken och FoU i väst/GR

Claudia.Fahlke@psy.gu.se

- Arrangerar seminarier och medverkar i olika utbildningsinsatser
- Driver olika forskningsfrågor som t.ex. berör tidig upptäckt, dokumentation och behandling
- Ger ut en dokumentation om pågående forskning (revidering av tidigare bok "Riskbruk-missbruk-beroende", 2006)
- Har ett nära samarbete med Länsstyrelsen i VG för att fortsätta utöka kompetensen inom VG

Olika organisationers vårdansvar vid samsjuklighet
I relation till omfattning av missbruk och psykiatrisk problematik

Nationella riktlinjer

Rehabilitering från missbruk

- Komplex problem som kan lösas både med och utan olika former av professionell hjälp.
- Tillfrisknande är en långsiktig process som kräver stor lyhördhet och anpassning av insatsernas intensitet, omfattning och karaktär till individens förutsättningar, livssituation, utvecklingsfas och motivation.
- Professionell hjälp behöver nödvändigtvis inte alltid syfta till att bota. För vissa kan den vara en pådrivande faktor för att väcka, bana väg för, stärka och behålla individens egna ansträngningar att åstadkomma en förändring.

Socialstyrelsens definition

Skiljer mellan psykosocialt stöd & behandling

Psykosocialt stöd

Stödande insatser som främst är ägnade åt att förbättra den enskildes sociala situation och livssituation i övrigt

Socialstyrelsens definition

Skiljer mellan psykosocialt stöd & behandling

Psykosocialt stöd: stödande insatser som främst är ägnade åt att förbättra den enskildes sociala situation och livssituation i övrigt

Psykosocial behandling: systematiska & teoretiskt grundade [beprövade] teorier/metoder som används för att hjälpa individen från sitt missbruk/beroende

Fyra grundkriterier för att det skall definieras som psykosocial behandling

- Kompetens: utövaren skall ha lämplig kompetens
- Terapeutisk kontext: praktik utövas inom en verksamhet som är anpassad för behandlande aktiviteter
- Evidens: metoder/tekniker ska ha stöd i "forskning", dvs. vara evidensgrundade
- Intention: avsikt att hjälpa enskilda individer att komma från sitt problem [missbruk/beroende]

Dessutom två ytterligare kriterier för psykosocial behandling vid missbruk / beroende

- Interventionen skall rikta sig mot den enskildes **psykologiska** och **sociala livssituation** med uttalad fokus på missbruk eller beroende
- Interventionen skall syfta till att främst påverka **motivation, beteende, attityder, känslor** och **tankar** med uttalad fokus på den enskildes missbruk eller beroende

Målet med psykosocial behandlingen? REHABILITERING eller HABILITERING

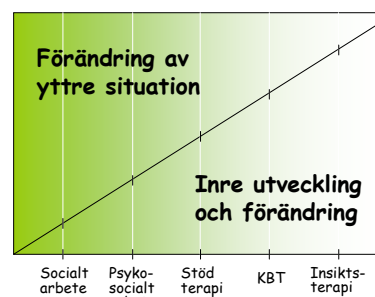
• Rehabilitering

Återvinnande av förlorad förmåga, dvs. förutsätter att patienten kan gå tillbaka till den funktionsnivå han/hon haft tidigare

• Habilitering

Främja utvecklingen av "ny" förmåga

Psykosocialt stöd & behandling

**Målet med psykosocial behandlingen?
REHABILITERING eller HABILITERING**

• **Rehabilitering**

Återvinnande av förlorad förmåga, dvs. förutsätter att patienten kan gå tillbaka till den funktionsnivå han/hon haft tidigare

• **Habilitering**

Främja utvecklingen av "ny" förmåga

Gynnsamma faktorer vid behandling

Tre faktorer visar positiva effekter både för alkohol- och narkotikabehandling:

- a) Tydlig struktur i behandlingen
- b) Fokus på missbruket eller beroendet
- c) Tillräckligt lång behandling för att ge effekt

Vilka psykosociala behandlingsformer uppfyller dessa kriterier och bedöms vara verksamma vid missbruk/beroende?

Rådgivande och motivationsinriktad behandling (MI)

Rötter i bl.a. humanistisk, kognitiv och inlärningspsykologi

Patientcentrerad och "styrande" metod som genom att utforska och lösa upp ambivalens bygger upp den inre motivationen inför en förändring, för att sedan stärka patienten att aktivt gå in i en förändringsprocess

www.fhi.se

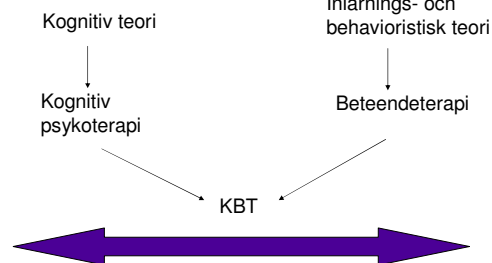
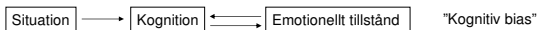
Vilka psykosociala behandlingsformer uppfyller dessa kriterier och bedöms vara verksamma vid missbruk/beroende?

Kognitiv beteendeterapeutiska metoder

Integrativ form av beteendeterapeutiska och kognitiva behandlingsmetoder

Antagandet är att olika svårigheter i den aktuella livssituationen har sitt ursprung i inlärningspsykologiska och kognitiva processer

Terapin inriktar sig därför på att undersöka och förändra beteende och tankar

Vilka psykosociala behandlingsformer uppfyller dessa kriterier och bedöms vara verksamma vid missbruk/beroende?

Psykodynamisk terapi

Grundtanken är att psykisk ohälsa uppkommer då människor inte har fungerande sätt att hantera sina känslor eller relationer till andra (intrapyskiska konflikter)

Symtomen (t.ex. ångest och depression) är uttryck för en inre och yttre konflikt som behöver bearbetas så att den får en konstruktiv lösning (minskar eller försvinner symtomen)

"Medvetandegöra det omedvetna"

Vilka psykosociala behandlingsformer uppfyller dessa kriterier och bedöms vara verksamma vid missbruk/beroende?

Familjeterapi

Arbetar med hela system [familjer] för att lösa problem, bemästra svåra livssituationer och komma vidare i kriser

Grundar sig på systemteori: dvs. mänskligt handlande och problem uppstår och sker i ett ömsesidigt samspel mellan andra människor (kan inte förklaras av den enskilde individens inneboende egenskaper)

"Helheten är mer än delarna tillsammans"

Vilka psykosociala behandlingsformer uppfyller dessa kriterier och bedöms vara verksamma vid missbruk/beroende?

12-stegsbehandling

Antagandet är att beroendet är en obotlig men behandlingsbar sjukdom

Klienten är "maktlös" inför drogen och kan inte förändra in situation av egen kraft. Med hjälp av 12 steg skall individen erkänna och komma till insikt om sin sjukdom och dess konsekvenser och därigenom få kraft att återta kontrollen över sig själv och sitt liv

Kognitivt förhållningssätt, inslag av vissa psykologiska teorier (systemteori, inlärningsteori, kognitiv teori, psykodynamik m.m.)

Lamberts metaanalys av faktorer som förklarar utfall i psykoterapi

Klientens förväntan på terapins effekt (vetskap om terapins anseende); 15 %

Den terapeutiska relationen (empati, respekt, värme m.m.), dvs. gemensamma faktorer; 30 %

Metoder & tekniker (biofeedback, hypnos, m.m.); 15 %

Utomterapeutiska faktorer (jagstyrka, miljöstödd m.m.); 40 %

METOD eller RELATION?

(Lambert m.fl. 1992)